

بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸

شهرداری‌های کشور

دفتر برنامه ریزی و بودجه

بلاغ آبان ماه ۱۳۹۸

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقدمه

بودجه در نهادهای بزرگ بخش عمومی از جمله شهرداری‌ها علاوه بر برنامه ریزی و کنترل عملیات اجرایی و خدمت رسانی به شهروندان، یک الزام قانونی نیز به شمار می‌رود. به همین جهت بودجه می‌تواند از طریق تخصیص بهینه منابع، زمینه مصرف منابع در محل‌های تعیین شده و کارایی و اثربخشی فعالیت‌های شهرداری را فراهم نماید. از این منظر، بودجه حداقل سطح پاسخگویی مدیران شهرداری را به شهروندان و نمایندگان قانونی و منتخب ایشان در شورای اسلامی شهر و سایر نهادهای ذیصلاح فراهم می‌سازد و از این رو بودجه‌ریزی و ارائه گزارش‌های اجرای بودجه نقش بی‌بدیلی در اعمال نظارت مالی و عملیاتی بر شهرداری‌ها خواهد داشت. با عنایت به موارد مطروحه، بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸ شهرداری‌ها، براساس اسناد بالادستی از جمله برنامه‌های بلند مدت و میان مدت شهرداری و قانون شهرداری و آیین نامه مالی شهرداری‌ها تهیه و تدوین شده است.

فصل اول - راهبردها و سیاست‌ها

بودجه سال ۱۳۹۸ شهرداری‌ها بایستی در راستای اجرای سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و دولت تدبیر و امید و با رویکرد تقویت انضباط مالی، پاسخگویی به شهروندان و افزایش کارایی و اثر بخشی تدوین گردد.

۱-۱- راهبردهای اساسی

اهم راهبردهای سال ۱۳۹۸ شهرداری‌های کشور:

- ۱) اتخاذ تدابیر اجرایی برای مقابله با تحریم‌های احتمالی و پیامدهای آن بر برنامه‌ها و فعالیت‌های شهرداری
- ۲) شفاف سازی درآمدها و هزینه‌ها
- ۳) بسترسازی برای ایجاد کنترل و ارزیابی پیشرفت‌های حاصل از اجرای بودجه
- ۴) افزایش مشارکت شهروندان در تامین هزینه‌ها و اداره امور شهر و بهبود فضای کسب و کار شهر
- ۵) جلب مشارکت و همکاری بخش خصوصی در اجرای پروژه‌های درآمدزای شهری
- ۶) مدیریت مصرف و حفظ انضباط مالی با تاکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف
- ۷) اصلاح نظام درآمد شهر با رویکرد تقویت وصول عوارض و درآمدهای پایدار و قانونی
- ۸) بهبود و به‌کارگیری نظام‌های یکپارچه هوشمندسازی اطلاعات برای بهبود خدمت‌رسانی
- ۹) توسعه نظام برنامه‌ریزی مدیریت شهری با تاکید بر اهداف کمی و کیفی و شاخص‌های ارزیابی عملکرد
- ۱۰) تدوین و توسعه امور فرهنگ شهروندی و ارتقای سرمایه اجتماعی

۱-۲- سیاست‌های اجرایی

سیاست‌های اجرایی سال ۱۳۹۸ به شرح اعلام میگردد:

- ۱) تدوین فعالیت‌های شهرداری بر اساس اسناد بالادستی و مأموریت‌ها و برنامه‌های مصوب شهری
- ۲) تقویت ساز و کارهای مدیریت و نظارت بر هزینه‌کرد اعتبارات و کاهش هزینه‌های غیرضروری به ویژه برقراری نظام کنترل پروژه.
- ۳) اجرا و رعایت دستورالعمل‌های ابلاغی وزارت کشور در حوزه نظام جامع مالی و گزارشگری مالی (خزانه داری، کمیته تخصیص اعتبار، پلاک کوبی و ثبت اموال، تنخواه‌گردان، امحاء اسناد و مدارک مالی، تحریر دفاتر قانونی و ...)
- ۴) توسعه و نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی با در نظر گرفتن اهداف مندرج در قانون مدیریت مصرف سوخت و قانون هوای پاک.
- ۵) پرداخت هرگونه اعتبارات به دستگاه‌های اجرایی خارج از چهارچوب قوانین و مقررات ممنوع می باشد.
- ۶) واگذاری اموال شهرداری به اشخاص حقیقی و حقوقی خارج از چهارچوب قوانین و مقررات ممنوع می باشد.
- ۷) خرید و استفاده از کالاها و خدمات داخلی با رویکرد حمایت از کار و سرمایه انسانی داخلی
- ۸) ایمن‌سازی شهر در مقابل سوانح و حوادث طبیعی و انسان ساخت با اولویت احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری، احیاء و مرمت بافت‌های ارزشمند فرهنگی، تاریخی و توانمند سازی مناطق حاشیه نشین
- ۹) ارتقاء شاخص‌های محیط زیست شهری
- ۱۰) طراحی و اجرای پروژه‌های بزرگ جدید براساس پیوست‌های مطالعاتی مورد نیاز اعم از فنی، زیست محیطی، ترافیکی، اقتصادی و ...
- ۱۱) اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌ها با تاکید بر تکمیل طرح‌ها و پروژه‌های نیمه‌تمام با رعایت مصوبات کمیته تخصیص اعتبار در شهرداری ابلاغی رییس محترم سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور به شماره ۱۶۹۱۹ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱
- ۱۲) نظارت بر فعالیت‌ها، طرح‌های عمرانی و تهیه گزارش‌های ارزشیابی عملیات و نتایج حاصله از اجرای بودجه، توسط معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سرمایه انسانی یا واحد مربوطه شهرداری و تطبیق این گزارش‌ها با گزارش‌های ارسالی واحدهای اجرایی به لحاظ پیشرفت کار (ریالی و فیزیکی)
- ۱۳) کمیته تخصیص اعتبار وظیفه پایش اطلاعات و پیشرفت برنامه‌ها را بر اساس گزارشات ارسالی از واحد برنامه‌ریزی شهرداری را به عهده خواهد داشت.
- ۱۴) افزایش و تقویت سهم درآمدهای مستمر و پایدار از کل درآمدهای شهرداری و کاهش وابستگی بودجه به درآمدهای ناپایدار از جمله درآمدهای ناشی از ساخت و ساز.

۱۵) اصلاح و تقویت منابع موجود درآمدی و تامین منابع جدید، بهره‌گیری از ابزارهای نوین تامین مالی با هدف تنوع بخشیدن به منابع درآمدی شهرداری از جمله انتشار اوراق مشارکت، فاینانس، مشارکت مدنی با بخش خصوصی و استفاده از وام بانکی

فصل دوم - تکالیف بودجه‌ای

- ۱) مطابق با ماده ۱۵ قانون نوسازی و عمران شهری، شهرداری‌ها مکلفند برنامه عملیات نوسازی، عمران و اصلاحات شهر را برای مدت ۵ سال و در چارچوب دستورالعمل ابلاغی وزارت کشور به شماره ۲۴۴۹۲ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۰۹ تدوین و برای تصویب به مراجع ذیربط ارسال نمایند.
- شهرداری‌هایی که براساس مبانی فوق، برنامه پنجساله تهیه و در دست اجرا دارند، باید در تهیه بودجه سال ۱۳۹۸، برنامه‌ها، طرح‌ها و فعالیتهای مربوط به برش یکساله برنامه مزبور را مبنای تهیه بودجه قرار دهند.
- ۲) هرگونه برون‌سپاری و واگذاری امور به بخش خصوصی در چهارچوب قوانین و مقررات شهرداری منوط به تعیین تکلیف منابع موجود اعم از نیروی انسانی و ماشین‌آلات و تجهیزات بوده به نحوی که هزینه برون‌سپاری بار مالی مجددی را علاوه بر فعالیت قبل، به شهرداری تحمیل ننماید.
- ۳) در صورتیکه بودجه سالانه شهرداری مشتمل بر تبصره‌هایی مبنی بر اجازه شهرداری برای انجام فعالیتی مشخص باشد، ضرورت دارد پیش‌بینی منابع مرتبط با فعالیت‌های مندرج در تبصر بودجه یاد شده به صورت روشن و صریح ارائه گردد. بدیهی است ارائه این تبصر بودجه بدون پیش‌بینی منابع و لحاظ نمودن ردیف‌های اعتباری مشخص، ممنوع خواهد بود.
- ۴) تامین منابع لازم برای تعمیر و نگهداری تاسیسات و ابنیه شهری به‌ویژه پل‌ها، پارک‌ها، پایانه‌ها، ایستگاه‌های آتش‌نشانی، حمل و نقل عمومی و سرویس‌های بهداشتی.
- ۵) پیش‌بینی اعتبار لازم برای اجرای برنامه‌های ارتقاء سطح ایمنی و آتش‌نشانی شهر بر اساس میزان خطر پذیری شهر در برابر حوادث و در چارچوب وظایف قانونی شهرداری
- ۶) پیش‌بینی افزایش عوارض ایمنی و آتش‌نشانی (حداکثر به میزان نرخ تورم اعلامی بانک مرکزی) که هنگام صدور پروانه ساختمانی اخذ میگردد.
- ۷) پیش‌بینی اعتبار لازم جهت اجرای طرح‌های مصوب جداسازی آب خام فضای سبز از آب شرب و توسعه روشهای آبیاری نوین و تامین از سیستم فاضلاب شهری

۸) پیش‌بینی اعتبار و تامین منابع مالی لازم جهت اجرای طرح‌های مرتبط با ایمنی تردد، کاهش آلودگی هوا و توسعه، نوسازی و تجهیز ناوگان حمل و نقل عمومی شهری از قبیل:

الف) ساماندهی ناوگان بار و مسافر شهری

ب) ایمن سازی معابر و تقاطعات شهری

ت) نصب صافی ذرات دوده (DPF) برای خودروهای دیزلی سنگین عمومی شهرها و تعویض کاتالیزور خودروهای عمومی درون شهری در شهرهای آلوده و کلان‌شهرها

ث) انجام و بروزرسانی مطالعات جامع حمل و نقل و ترافیک در شهرهای باجمعیت بیش از ۵۰ هزار نفر و مطالعات ساماندهی حمل و نقل و ترافیک

ج) ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز جهت مدیریت بارشهری و صدور سند حمل(باربرگ) برای ناوگان فعال در بار شهری

خ) ایجاد زیرساخت مورد نیاز جهت ثبت مکانیزه تخلفات رانندگی از قبیل، ناوگان فاقد معاینه فنی و باربرگ و پروانه فعالیت، سرعت غیر مجاز، ناوگان فرسوده و...

ح) ایجاد سامانه‌های اتوبوسرانی عادی و BRT واحداث مسیر و خرید ناوگان.

۹) شهرداری‌ها موظفند از محل اعتبارات خود هزینه معاینه فنی کلیه ناوگان ملکی فعال در حمل و نقل عمومی شهری و حومه را تامین نمایند و تنها به ناوگان دارای برجسب معاینه فنی و آزمون ادواری دارای پروانه فعالیت اجازه فعالیت دهند.

۱۰) پرداخت اعتبارات جاری شوراهای اسلامی شهر بر اساس تحقق بودجه شهرداری‌ها که در دوره های سه ماهه محاسبه می‌گردد، انجام خواهد شد. برای سه ماه اول سال، پرداخت اعتبارات مذکور بصورت علی الحساب خواهد بود.

۱۱) وفق تبصره ذیل ماده ۶۷ قانون شهرداری، شهرداری مکلف است نسخهای از بودجه و تفریح بودجه را حداکثر تا ۱۵ روز بعد از تصویب شورای اسلامی شهر به استانداری مربوطه ارسال نماید.

۱۲) وفق ماده ۷۱ قانون شهرداری، شهرداری مکلف است هر شش ماه یک بار منتهی تا پانزدهم ماه بعد صورت جامعی از درآمد و هزینه شهرداری را که به تصویب شورای اسلامی شهر رسیده برای اطلاع عموم منتشر و نسخه از آن را به وزارت کشور ارسال نماید.

۱۳) پیش بینی اعتبار جهت انجام طرح های مطالعاتی و پژوهشی و توسعه فناوری بر اساس نیازسنجی صورت گرفته با تأیید شورای پژوهشی مدیریت شهری استانداری

۱۴) پیش بینی اعتبار جهت اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه، تجهیزات و کاغذ ، کاهش پسماند و بازیافت آن در شهرداری

۱۵) فراهم نمودن منابع لازم جهت تبدیل پسماند به کود یا انرژی با همکاری بخش خصوصی

۱۶) با عنایت به بند ث ماده ۴۶ قانون برنامه ششم توسعه کشور، زیرساخت های نرم افزاری لازم بمنظور دریافت اطلاعات متقاضیان و محاسبه کلیه عوارض شهرداری و جرایم آن صرفا با استفاده از نرم افزار و بدون حضور نیروی انسانی فراهم گردد.

۱۷) پیش بینی اعتبار لازم جهت توسعه کمربند فضای سبز (به استناد تبصره ۲ ماده ۲۷ قانون هوای پاک)

۱۸) با عنایت به بند الف ماده ۵۹ قانون برنامه ششم توسعه کشور، برای احیاء، بهسازی، نوسازی و مقاوم سازی و بازآفرینی محلات در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی و استانی بازآفرینی شهری پایدار منابع لازم پیش بینی گردد.

۱۹) پیش بینی اعتبار لازم جهت کنترل جمعیت حیوانات ناقل بیماری به انسان

فصل سوم - ضوابط مالی تهیه و تنظیم بودجه

الف) ضوابط حقوق و دستمزد

۱) پیش بینی اعتبار برای حقوق و مزایای کارکنان رسمی، پیمانی، قراردادی و مشمولین قانون کار در سال ۱۳۹۸ به میزان ۱۵٪ افزایش به نسبت سال ۱۳۹۷ در نظر گرفته شود.

در هر صورت مصوبه هیات محترم وزیران در خصوص کارمندان رسمی، پیمانی و قراردادی و قانون کار جمهوری اسلامی ایران و مقررات مرتبط در مورد کارگران رسمی و نیروهای دارای قرارداد مشاغل کاری ملاک عمل خواهد بود.

۲) پیش بینی اعتبار اضافه کار کارکنان شهرداری با رعایت محدودیت های بودجه و رعایت مقررات مربوطه

۳) شهرداری می تواند نسبت به پیش بینی اعتبار تسهیلات رفاهی، کمک های نقدی و غیرنقدی در سال ۱۳۹۸ برای کارکنان شهرداری براساس ضوابط و مقررات اقدام نماید و حداکثر ۲۰٪ افزایش نسبت به بودجه مصوب سال ۱۳۹۷.

۴) شهرداری هایی که در سالهای ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ تاسیس شده یا میشوند جهت پیش بینی اعتبارات مذکور متناسب با شهر همتراز در استان از لحاظ جمعیت، منابع درآمدی و درجه شهرداری پیش بینی نمایند.

۵) پیش بینی اعتبار برای اجرای طرح های پژوهشی و آموزش مدیران و کارمندان شهرداری به میزان حداقل ۱٪ و حداکثر ۲٪ درصد از اعتبارات جاری (هزینه ای).

- ۶) هزینه کرد اعتبار آموزشی طبق دوره های مصوب نظام جامع آموزش شهرداریها بوده و صرف هزینه آموزش برای امور متفرقه ممنوع می باشد.
- ۷) پیش بینی اعتبار پرداخت هرگونه وام از محل اعتبارات جاری و عمرانی به شهردار، کارکنان شهرداری، سازمان های وابسته و اعضای شورای اسلامی شهر ممنوع می باشد.
- ۸) پیش بینی اعتبار برای پرداخت حق جلسه به اعضای کمیسیون ها، کمیته ها و کارگروه های مصرح در قوانین و مقررات حوزه مأموریت های شهرداری در چارچوب بخشنامه شماره ۱۲۸۲۲۵ مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۷ ابلاغی وزیر محترم کشور.
- ۹) پیش بینی اعتبار بیمه مسئولیت جامع مدنی برای کارکنان در بودجه شهرداری ضروری است.
- ۱۰) هرگونه به کارگیری نیروی انسانی و تبدیل وضعیت استخدامی تحت هر عنوان در ستاد شهرداری، مناطق، نواحی و سازمان های وابسته بدون اخذ مجوز از سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور ممنوع می باشد.
- شهردار و ذیحساب و قائم مقام آنان شهرداری موظفند نسبت به اجرای این بند نظارت نموده و از پرداخت هرگونه وجهی خارج از افراد مشمول در این بند خودداری نمایند.
- ۱۱) هرگونه بکارگیری افراد بازنشسته یا بازرخرد به استثناء موارد مجاز مندرج در قانون ممنوعیت بکارگیری بازنشستگان مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی و استفساریه ها و اصلاحات بعدی ممنوع خواهد بود. اعاده بکار یا بکارگیری مصادیق مستثنیات قانون فوق و تبصره ماده ۸۴ قانون استخدام کشوری در چارچوب ضوابط ابلاغی سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور امکان پذیر خواهد بود.
- اعاده بکار جاتبازان و آزادگان بازنشسته دارای شرایط مندرج در بندهای (چ) و (ز) ماده ۸۷ قانون برنامه ششم توسعه و اعاده بکار مشمولین ماده ۶۰ قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران با رعایت مقررات مربوط انجام خواهد شد.
- ۱۲) پرداخت حقوق و مزایا به کارمندان رسمی و پیمانی شهرداری ها بر اساس پست سازمانی است و هرگونه پرداخت براساس ابلاغ آنان خارج از عناوین پست های سازمانی مصوب در ساختار سازمانی شهرداری و سازمان های وابسته فاقد وجاهت قانونی است.
- ۱۳) پیش بینی اعتبار عیدی و پاداش پایان سال کارکنان رسمی، پیمانی و قراردادی بر اساس مصوبه هیات محترم وزیران و در مورد کارگران رسمی و نیروهای دارای قرارداد مشاغل کارگری طبق قانون کار جمهوری اسلامی ایران و مقررات مرتبط عمل خواهد شد.
- ۱۴) حق جلسه کمیته های حسابرسی شوراهای اسلامی شهر در شهرداری های کلانشهر و مراکز استان نیز در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه قابل پرداخت خواهد بود.

۱۵) شهرداری‌ها، موسسات، شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به آن‌ها موظفند نسبت به محاسبه کسورات قانونی حقوق پرسنل و پیمانکار اعم از مالیات تکلیفی، مالیات بر ارزش افزوده و بیمه اقدام و مبالغ مزبور به حساب سازمان‌های مربوطه واریز شده تا از ایجاد تعهد برای سال‌های آتی جلوگیری نموده و همچنین تمهیدات لازم برای پرداخت سایر تعهدات سنوات قبل در این خصوص را نیز فراهم نمایند.

ب) ضوابط درآمدی و هزینه کرد اعتبارات

- ۱) میزان پیش‌بینی درآمدها در سال ۱۳۹۸ باید متناسب با میانگین رشد درآمدها در پنج سال گذشته انجام پذیرد. در صورت نیاز به پیش‌بینی درآمدها بیش از میزان فوق، بایستی دلایل توجیهی آن به پیوست بودجه پیشنهادی به شورا و مبادی ذی‌ربط ارائه گردد. وام‌های اعطائی و سایر کمک‌هائی که بطور ویژه به شهرداری‌ها اختصاص داده شده‌است، مشمول محاسبه درآمد مذکور نخواهد بود.
- ۲) برای ثبت اعتبار تملک‌داری سرمایه‌ای دولت که باید در قالب پروژه‌های مشخص هزینه شود، اعتبارات مذکور بایستی در همان سال مالی ثبت شوند و در صورت عدم هزینه‌کرد تا پایان دوره عمل بودجه دولت می‌بایست اصلاحیه در ثبت‌های انجام شده صورت پذیرد.
- ۳) شهرداری‌ها مکلف اند نیم‌درصد (۵/۰٪) از درآمدهای وصولی (به استثنای وام و تسهیلات، اعتبار تملک‌داری‌های سرمایه‌ای که دولت در اختیار شهرداری‌ها قرار می‌دهد، اوراق مشارکت، فاینانس، واگذاری‌های سرمایه‌ای) را جهت پرداخت به انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی شهر مربوطه، در بودجه سال ۱۳۹۸ پیش‌بینی نمایند. پیرو تفاهم‌نامه فی مابین سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، ابلاغی طی نامه شماره ۱۰۴۰۴ مورخ ۱۷/۰۳/۹۵ به معاونین محترم امور عمرانی استانداری‌های کشور، تسویه حساب نهایی با نهاد عمومی کتابخانه‌ها پس از تصویب تفریح بودجه توسط شورای اسلامی شهر خواهد بود.
- ۴) پیش‌بینی اعتبارات موضوع مواد ۱۶ و ۱۷ بودجه شهرداری (منهای بودجه سازمان‌های وابسته‌ای که به استناد ماده ۸۴ قانون شهرداری تاسیس شده‌اند، کمک به کتابخانه‌ها و بودجه شوراهای اسلامی شهرها)، حداکثر معادل دو درصد (۲٪) بودجه جاری می‌باشد و اعتبار مذکور صرفاً براساس دستورالعمل "نحوه هزینه‌کرد مواد ۱۶ و ۱۷ بودجه شهرداری" (نامه ابلاغ شماره ۵۵۶۱۳ مورخ ۰۶/۱۱/۱۳۹۵) می‌بایست هزینه گردد.
- ۵) صددرصد (۱۰۰٪) درآمد ناشی از عوارض آلاینده‌گی صرفاً برای نگهداری و توسعه فضای سبز شهری و حمل و نقل عمومی در قالب طرح‌های مصوب شهرداری هزینه گردد.

- ۶) صددرصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصل از ماده ۱۵ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی صرفاً برای تملک، احداث و توسعه و تجهیز توقفگاه و پارکینگ های عمومی شهری هزینه گردد.
- ۷) درآمد موضوع ماده ۲۳ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی باید در چهارچوب موارد ذکر شده در قانون هزینه شود.
- ۸) صددرصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصل از اجرای قانون مدیریت پسماند صرفاً در موارد ذکر شده در ماده ۲۱ قانون مذکور هزینه گردد.
- ۹) صددرصد (۱۰۰٪) درآمد حاصل از اجرای ماده ۱۰۱ قانون شهرداریها صرفاً در حوزه عمرانی هزینه شود.
- ۱۰) درآمدهای ناشی از فروش اموال سرمایه ای و دارایی های ثابت شهرداری، فروش اموال غیر منقول، منقول، اسقاط و نیز فروش سرقفلی بایستی الزاماً به مصارف تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (انجام پروژه عمرانی و ایجاد دارایی‌های جدید در شهرداری) و همچنین تادیه بدهی های مالی ناشی از اخذ وام یا تسهیلات بانکی برسد.
- ۱۱) اختصاص (۱۰۰٪) عوارض ایمنی و آتش نشانی برای تجهیز ایستگاه‌های آتش نشانی از جمله خرید خودروهای نردبان دار و بالابر هیدرولیکی
- ۱۲) اختصاص وام و اوراق مشارکت بمنظور انجام مصارف هزینه‌ای سالانه و بدهی‌های قطعی سنوات قبل و همچنین تادیه بدهی های مالی ممنوع خواهد بود.
- ۱۳) در راستای اجرای بند ۱۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها، شهرداری می تواند بمنظور حفظ ایمنی شهر از خطرات ناشی از بلایای طبیعی و حوادث غیرمترقبه، اماکن و ساختمان های شهروندان را با مشارکت آنان بیمه نماید.
- ۱۴) حکم ماده ۶۸ قانون شهرداری درخصوص نسبت بودجه عمرانی به کل بودجه شهرداری (حداقل ۲۰٪ عمرانی)، علاوه بر بودجه مصوب، در اجرای بودجه نیز می‌بایست رعایت گردد.
- ۱۵) در مواردی که قانون‌گذار در مورد مصرف برخی از درآمدها تعیین تکلیف نموده، باید در محل خود هزینه شود و گزارش آن به شورای اسلامی شهر ارائه گردد و حساب‌رسان رسمی باید دراین خصوص اعلام نظر نمایند.
- ۱۶) میزان تنخواه گردان شهرداری بمنظور پرداخت به کارپردازان و عاملین مالی و سایر موارد مرتبط با این امور صرفاً مطابق با مفاد مندرج در دستورالعمل "نحوه واگذاری، میزان و واریز تنخواه گردان" ابلاغی وزیر محترم کشور به شماره ۱۷۳۵۰۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۸ و از محل اعتبارات مصوب تخصیص یافته خواهد بود و هرگونه پرداخت غیر از مفاد دستورالعمل مذکور غیر قانونی می باشد.
- ۱۷) شهرداری‌ها موظفند در تنظیم لایحه بودجه سالانه خود با در نظر گرفتن حدود مالی بند الف ذیل ماده ۴ آیین نامه مالی شهرداری‌ها، حداکثر به میزان ۵٪ (پنج درصد) بودجه را جهت هزینه کرد در ردیف حوادث غیرمترقبه پیش بینی نمایند. اعتبار فوق می‌بایست صرفاً در شرایط بروز حوادث غیر مترقبه هزینه گردد و هرگونه هزینه کرد مازاد بر آن برای حوادث غیر مترقبه بدون اخذ مجوز از شورای اسلامی شهر ممنوع می باشد. ضمناً پس از

هزینه کرد اعتبارات فوق بایستی موضوع هزینه و محل هزینه در گزارش عملکرد (تفریح) بودجه شهرداری ذکر گردد.

۱۸) هر گونه انتقال بلاعوض، فروش و واگذاری اموال شهرداری (اموال منقول، غیر منقول غیر مصرفی، اموال مصرفی و در حکم مصرفی) تابع تشریفات مقرر در قوانین شهرداری و آیین نامه مالی و معاملاتی شهرداری ها، سایر قوانین و دستورالعمل های مرتبط و در چارچوب بودجه مصوب سالانه شهرداری می باشد و مسئولیت های ناشی از آن بر عهده شهردار و مدیر امور مالی شهرداری خواهد بود. ضمناً مشخصات آن دسته از اموال غیر منقول و منقول غیر مصرفی که به دلیل وجود معارض یا مشکلات قانونی و حقوقی امکان صدور سند مالکیت برای آنها وجود ندارد، می بایست بمنظور تعیین تکلیف در پایان هر سال مالی بیپوست گزارش مربوطه به شورای اسلامی شهر اعلام گردد.

۱۹) جهت تسهیل در انجام امور مالی شهرداری، شورای اسلامی شهر می تواند به استناد بند ۱۴ ماده ۸۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی شهر در زمان تصویب بودجه قسمتی از اختیارات خود را در خصوص تصویب معاملات، به شهردار واگذار نماید.

۲۰) رعایت مفاد دستورالعمل "خزانه داری در شهرداری" ابلاغی وزیر محترم کشور به شماره ۲۵۲۵۹ مورخ ۱۳۹۶/۲/۲۰ در واریز کلیه درآمدهای سازمان های وابسته (ماده ۵۴) و همچنین واریز ۱۰۰٪ درآمدهای اختصاصی موسسات و شرکت های تابعه و سازمان های وابسته (ماده ۸۴) به حساب های خاص نزد خزانه شهرداری و همچنین واریز کلیه درآمدهای شهرداری های فاقد سازمان های وابسته و شرکت های تابعه به حساب های خزانه و هزینه کرد آن پس از مصوبات کمیته تخصیص اعتبار و در حدود بودجه مصوب واحدهای اجرایی فوق الزامی خواهد بود.

۲۱) بودجه سازمان های وابسته ای که به استناد ماده ۵۴ قانون شهرداری تاسیس شده اند می بایست درون بودجه عمومی شهرداری مربوطه لحاظ شود و بودجه سایر سازمان های وابسته ای که به استناد ماده ۸۴ قانون شهرداری تاسیس شده اند و تا کنون بر اساس ابلاغیه وزیر محترم کشور اساس نامه آنها اصلاح نشده است تا زمان اصلاح اساس نامه، می بایست به مانند بودجه موسسات و شرکت های تابعه بصورت تلفیق با بودجه عمومی شهرداری تهیه و تنظیم نمایند.

۲۲) موسسات، شرکت های تابعه و سازمان های وابسته ای که به استناد ماده ۸۴ قانون شهرداری تاسیس شده اند موظفند بودجه پیشنهادی هر ساله خود را حداکثر تا اول دی ماه سال ۱۳۹۷ و تفریح بودجه سال ۱۳۹۷ را تا پایان خردادماه سال ۱۳۹۸ به شهرداری ارائه نمایند و شهرداری موظف است بودجه تلفیقی شهرداری (واحدهای ستادی و سازمان های وابسته (ماده ۵۴ قانون شهرداری)) و همچنین موسسات و شرکت های تابعه و سازمان های وابسته (ماده ۸۴ قانون شهرداری) را به شورای اسلامی شهر ارائه نماید.

ج) ضوابط کمک به بودجه شورای اسلامی شهر

میزان پیش بینی کمک به بودجه شورای اسلامی شهرها برابر است با درصد مشخص شده در جدول ذیل :

جمعیت (نفر)	درصد بودجه	حداقل مبلغ (میلیون ریال)	حداکثر مبلغ (میلیون ریال)
زیر ۲۰ هزار	۲٪	۷۰۰	۱۶۵۰
۲۰ تا ۵۰ هزار	۱٫۵٪	۸۵۰	۲٫۵۰۰
۵۰ تا ۱۰۰ هزار	۱٫۴٪	۱٫۴۰۰	۳٫۱۰۰
۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار	۱٫۲٪	۲٫۲۰۰	۵٫۷۰۰
۲۰۰ تا ۵۰۰ هزار	۰٫۵٪	۴٫۴۰۰	۷٫۹۰۰
بیشتر از یک میلیون	۰٫۱۵٪	۷٫۷۰۰	۱۲٫۷۰۰
۱ تا ۲ میلیون	-----	-----	۲۲٫۰۰۰
بیشتر از ۲ میلیون	-----	-----	۳۳٫۰۰۰
شهرداری تهران	-----	-----	۱۶۵٫۰۰۰

- ۱) در صورتیکه درصد مورد نظر از حداقل مبلغ ارائه شده کمتر باشد، می بایست مبلغ حداقل ملاک عمل قرار گیرد.
- ۲) در صورتیکه درصد مورد نظر از حداکثر مبلغ تعیین شده بیشتر باشد، می بایست مبلغ حداکثر بعنوان سقف در بودجه پیش بینی گردد.
- ۳) حداقل و حداکثر مبلغ، فقط برای شهرداریهایی می باشد که درصد مورد نظر درباره فوق نباشد و در صورتیکه درصد محاسبه شده در محدوده مذکور باشد بایستی همان مبلغ محاسبه شده، پیش بینی گردد.
- ۴) منظور از بودجه مصوب در جدول فوق برابر است با کل بودجه مصوب سال ۱۳۹۸ به استثنای "کمک های ملی و استانی، وام های دریافتی و اوراق مشارکت
- ۵) شهرداری شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر بایستی سقف میزان کمک به بودجه شورای شهر خود را (تعیین شده در جدول فوق) بعنوان حداکثر میزان پرداختی رعایت نمایند و شامل درصدی از بودجه و حداقل مبلغ نمی باشند.
- ۶) اعتبار فوق الذکر برای کمک به بودجه شورای اسلامی شهر می باشد که در چهارچوب بودجه مصوب شورا و مطابق دستورالعمل بودجه شوراهای اسلامی شهر می بایستی هزینه نمایند.
- ۷) هزینه های غیر مصرفی شورا از جمله خرید و اجاره اموال، ساختمان، وسیله نقلیه و ... در ردیف های بودجه شهرداری پیش بینی و با رعایت مقررات مربوط توسط شهرداری خریداری و براساس مقررات تحویل شورا خواهد شد.
- ۸) اعتبارات مزبور پس از محاسبه در ردیف اعتباری "تأمین اعتبار بودجه شورای اسلامی شهر" در ذیل ماده ۱۶ وظیفه خدمات اداری بودجه شهرداری قابل پیش بینی می باشد.

- ۹) پیش بینی اعتبار موردنیاز برای حسابرسی شهرداری و سازمانهای وابسته (موضوع بند ۳۰ ماده ۸۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور) که توسط شورای اسلامی شهر صورت می‌گیرد را علاوه بر کمک‌های شهرداری به شورای اسلامی شهر، بایستی پیش بینی و به شورای اسلامی شهر پرداخت گردد.
- ۱۰) بمنظور انجام حسابرسی هر سال شهرداری و سازمانهای وابسته، شورای اسلامی شهر موظف است حداکثر تا پایان شهریور ماه همان سال مطابق با فهرست اعلامی سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و رعایت طبقه‌بندی‌های مربوطه و رعایت دستورالعمل نحوه استفاده از خدمات موسسات حسابرسی در شهرداری، سازمان و موسسات و شرکت‌های تابعه و شیوه‌نامه اجرایی پذیرش و نظارت بر موسسات حسابرسی نسبت به انتخاب حسابرس رسمی اقدام نموده و تا پایان خرداد ماه سال بعد همزمان با تفریح بودجه، بررسی و تصویب گزارش حسابرسی شهرداری و سازمانهای وابسته انجام پذیرد.

د) سایر ضوابط تنظیم بودجه

- ۱) بمنظور مدیریت هزینه بهتر در منابع و مصارف و جلوگیری از ایجاد دین و بدهی در شهرداری، لازم است مفاد دستورالعمل "کمیته تخصیص اعتبار در شهرداری" به شماره ۱۶۹۱۹ مورخ ۱۱/۰۵/۹۵ سازمان شهرداریها و دهیاری‌های کشور در هرگونه تخصیص اعتبار به واحدها و مناطق و سازمانهای وابسته به شهرداری مدنظر قرار گیرد.
- ۲) شهرداری‌ها موظفند همزمان با تنظیم لایحه بودجه سالانه خود نسبت به پرداخت بخشی از بدهی‌های قطعی شده سنواتی سرمایه‌ای (عمرانی) که در بودجه‌های سنواتی منظور شده است اقدام نمایند و پرداخت تعهدات یاد شده باید از سرجمع مصارف بودجه کسر و در قالب یک تبصره به شرح جدول ذیل بصورت مستقل آورده شود به نحوی که مجموع مصارف بودجه سالانه شامل عملکرد تبصره و مصارف بودجه سال جاری حداکثر برابر با منابع پیش بینی شده گردد. ضمناً شهرداری باید عملکرد تبصره یادشده را به همراه گزارش تفریح بودجه به همراه فهرست دقیقی از پرداختی‌های انجام شده جهت تصویب به شورای اسلامی شهر ارائه نماید.

درآمدها (شهرداری و سازمانهای وابسته (ماده ۵۲))	
کسک از محل درآمدها بابت تعهدات قطعی شده سنواتی سرمایه‌ای	دریافت تسهیلات وام و اوراق مشارکت
کسک از محل تسهیلات وام و اوراق مشارکت بابت تعهدات قطعی شده سنواتی سرمایه‌ای	منابع درآمدی سازمانهای وابسته (ماده ۸۲) شرکتها و موسسات تابعه
کسک از محل منابع درآمدی سازمانهای وابسته (ماده ۸۲) شرکتها و موسسات تابعه بابت تعهدات قطعی شده سنواتی سرمایه‌ای	مجموع منابع
جمع کل بدهی قابل پرداخت برای سال جاری	

- ۳) دریافت هرگونه تسهیلات وام صرفاً می‌بایست براساس طرح توجیهی مصوب و مورد تأیید شورای اسلامی شهر و بمنظور اجرای پروژه (تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) برای انجام بخشی از وظایف و مأموریت‌های محوله به شهرداری باشد و هزینه‌کرد برای مصارف هزینه‌ای شهرداری مجاز نمی‌باشد.
- ۴) سقف دریافت هرگونه تسهیلات وام یا سایر واگذاری دارایی‌های مالی در شهرداری، ۵۰٪ میانگین دو سال آخر بودجه مصوب عمرانی شهرداری خواهد بود.
- ۵) شهرداری‌ها موظفند در پیوست لایحه بودجه سالانه خود، نسبت به تعیین شرایط مرتبط با وجوه استقراضی (وام یا سایر واگذاری‌های مالی) از جمله میزان و موارد مصرف را جهت تصویب به شورای اسلامی شهر ارسال نمایند. بدیهی است سایر شرایط مرتبط از جمله نحوه استرداد، نرخ سود تعیین شده، مدت وام و ... باید پیش از استقراض در چارچوب لوایح جداگانه به تصویب شورای اسلامی شهر برسد.
- ۶) هرگونه اصلاح در نظام تهیه و تنظیم بودجه شهرداری، صرفاً براساس ابلاغ وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) امکان‌پذیر است. لذا شهرداری‌ها موظفند در سال ۱۳۹۸ بودجه خود را در قالب بودجه برنامه‌ای (موضوع دستورالعمل اصلاحی روش تنظیم بودجه شهرداری‌ها که در سال ۱۳۷۹ توسط وزارت کشور به شهرداری‌ها ابلاغ شده است) تهیه و تدوین نمایند.
- ۷) در صورتیکه تفاوت درآمد و هزینه سال قبل، حاکی از مزاد درآمد بر هزینه باشد، موضوع در قالب متمم بودجه همان سال پس از کسر دیون با محل، تماماً باید به اعتبارات عمرانی اختصاص یابد و جهت تصویب به شورای اسلامی شهر ارسال خواهد شد.
- ۸) چنانچه تفاوت درآمد و هزینه موید کسری درآمد بر هزینه و حاکی از عدم تحقق درآمدها باشد، شهرداری‌ها بایستی مبلغ کسری بودجه را در پیش بینی بودجه سال بعد به عنوان بخشی از اعتبارات هزینه‌ای در بخش دیون لحاظ نمایند.
- ۹) فعالیت‌های جاری شهرداری قبل از اولین تخصیص اعتبار از طریق تنخواه گردان حسابداری (موضوع ماده ۳ دستورالعمل نحوه واگذاری، میزان و واریز تنخواه گردان ابلاغی به شماره ۱۷۳۵۰۱ مورخ ۹۵/۱۲/۱۸ وزیر محترم کشور) انجام خواهد شد.
- ۱۰) پرداخت مجدد تنخواه به کارپردازان و عاملین مالی تا سقف مجاز مندرج در دستورالعمل مورد اشاره، منوط به تسویه آن مطابق با دستورالعمل ابلاغی خواهد بود.

فصل چهارم - سامانه بودجه شهرداری‌ها

- (۱) در راستای بسط دولت الکترونیک و با توجه به تکلیف شهرداری‌ها طبق تبصره ذیل ماده ۶۷ قانون شهرداری مبنی بر ارسال یک نسخه از بودجه به وزارت کشور، تمامی شهرداری‌ها موظفند بودجه مصوب و تفریح بودجه را در سامانه بودجه شهرداری‌های کشور به آدرس اینترنتی budget.imo.org.ir ثبت نمایند.
- (۲) شهرداری‌ها موظفاند پس از ثبت بودجه در سامانه و تصویب شورای اسلامی شهر، نسخه کاغذی بودجه (پرینت از سامانه) که به امضای مدیر مالی، شهردار و رئیس شورای اسلامی شهر رسیده را به فرمانداری و استانداری مربوطه ارسال نمایند.
- (۳) شهرداری مکلف است نسخه امضاء شده بودجه (اعم از بودجه مصوب، اصلاحیه/متمم و تفریح بودجه) را اسکن نموده و در سامانه بودجه بارگذاری نماید.
- (۴) مهلت دسترسی برای ثبت بودجه مصوب سال ۱۳۹۸ در سامانه بودجه، حداکثر تا پانزدهم اسفندماه سال ۱۳۹۷ و مهلت دسترسی ثبت تفریح بودجه (عملکرد) سال ۱۳۹۷ تا پانزدهم تیرماه ۱۳۹۸ می‌باشد.
- (۵) مسئولیت صحت ورود بودجه‌های ثبت شده در سامانه بودجه، طبق تکالیف مقرر در ماده ۲۶ آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها، به‌عهده شهردار و مسئول امور مالی یا معاونین برنامه‌ریزی و توسعه سرمایه انسانی (معادل مطابق با چارت مصوب شهرداری) در کلان شهرها و مراکز استان می‌باشد.